

even (a la
nd uit het
alistische lo-
ische zielsge-
alistische ge-
stisch zout,
naar Sibe-
llen (zoals
iek de stem-
meerderheid
mmers).
apitalistische
we al het
e sferen des

er aan ver-
trantie van
des levens.
doet ineen-
es neertrap-
zoo is de
van Tyrus.
eft als Gods
ekt naar het
vanuit één
edheid over
is gevreesd.
en heél ons
zouden wij

kapitaal ons
verwachten
arvoor heeft

kapitaal in
waardeeren,
merkte de
van 10 Sep-
kapitalisme,
sis, onbillijk
anti-kapitalis-
begaan, die
naar aan het
nde der eco-
de volgende
t „Planwirt-
de „planma-
nder dwang;

leiders met
en duivelsch
ch aan dozen
men we res-
ind, die zijn
natische eco-
deelen vult,
e voordeeltje
behouden,
men moeten
ed toegepast.

brood is in
de revolutie,
tegenstaand,
en in haar

thor de eco-
fonnaire leer
wetenschap

apitaal, „de“
actie-factoren

of vakorga-

en doel der

zelfsgezellen-
ste brieven.
an Duitschen
der de Keul-
ing, die de
delijke pries-
ij zijn arbeid
invereeniging

por de leden
t, dat naast
mineert. Hij
gstukken en
den geloofs-
aan het per-
der geeft hij
welijkszaken,
zels dan de
oet nog meer.
heid kennen
zin van den
nmermansge-
weefstijf in
i de handen
od ons niet
e dóór den

genade.”)

arlem een plan,
indenorganisatie.

en dan wordt het kapitaal opgeëischt uit de handen der ondernemers, alles voor de arbeidersgemeenschap. Verder worden er werkelijke lijnen gezien van het Godsbestuur in de economische sfeer en die worden dan gesteld los van God als „natuurwetten”. Verder doet men het voorkomen, alsof men reeds alles weet niet alleen van dat wonder raderwerk, maar ook of men dat alles zelf wel regereen kan door een centraal bureau.

Wanneer we de verschillende economische scholen overzien, dan is het steeds weer het hoogmoedige menschenhart, dat van God niet wil weten.

Het economische is staatshuishouding door de overheden bij het Mercantilisme. Lodewijk XIV de zoon van Frankrijk, de huisverzorger van zijn hofhouding en gunstelingen en volk.

Het economische is zuiver natuurgebeuren, dat vanzelf groeit, aldus de Physiocraten.

Het economische is resultaat van concurrerende individuen, ieder voor zijn eigen zaak, volgens de klassieke school. En dat volgens vaste ijzeren wetten waar God noch mensch iets aan doen kunnen en die overal en altijd doorgaan.

Het economische is het samenstel van alle factoren die het hier en het nu van dit menschenleven bepalen. Er zijn nu geen vaste wetten, alleen maar voortgaande evoluties, zegt de historische school.

Geen wonder, dat men, als er misstanden zijn in het economische, en die zijn er altijd, dat men dan eerst utopistisch in droombeelden der fantasie en straks z.g. wetenschappelijk op feiten grond, het socialisme verkondigt als het middel om met behulp van de natuur dat menselijk geknoei eens neer te werpen en iets beters te bouwen met gebruik van de „ijzeren wetten”.

Maar de Calvinist verwacht niet zijn dagelijksch brood van een andere maatschappij, noch van het kapitaal, noch van den arbeid, noch van de natuur, noch van de economische wetten, maar van God, die al deze dingen en wetten regeert en in zijn geval toepast naar Zijn welbehagen.

„Geef ons heden ons dagelijksch brood”, is nog de bede van duizenden elken dag. En daarin wordt God geëerd als de Grootste Heer van al het economische. Die een stuk gestempeld zilver (geld) en een stuk ijzer (machine) en een hoop zwarte kolen en een baal kunstmest en een pakhuis en nog duizend dingen meer doet samenwerken, zoo, dat onze boterham op onze borden aan onze tafel dezen dag door ons mag gegeten worden.

Wie het liever heeft in de gemeenschappelijke zaal van de Sovjet — of wie liever zijn maal doet bij de Papoea's met een houtje uit den grooten pot sago, die ga daarheen. Misschien leert hij daar anders denken over de waarde van het kapitaal in Gods hand in onze maatschappij.

Biggakerke.

A. JANSE.

UIT DE HISTORIE

De Afscheiding.

In ons artikel „Aanraking met Groen” maakten we reeds melding van Gispens opstel over de Afscheiding, in het Jaarboekje van 1874. We komen er nu nog even op terug. Het is verdeeld in 4 paragrafen.

I. In 't verleden ligt het heden. „De kerkelijke toestanden van thans hebben zich uit

Het valt ons op, dat deze beweging wonderveel overeenkomst vertoont met ons „Patrimonium”, dat ook in denzelfden tijd geboren is. Wat echter ook frappeert is, dat nadien ontstaan is de Jonge Werkman, een meer praktische vereeniging, die wij zouden kunnen vergelijken met jeugdafdeelingen van het C. N. V. De Jonge Werkman werd in 1916 op instigatie van Mgr. Dr. Poels te Beek (L.) opgericht. Weldra volgden het Bisd. Den Bosch en het Aartsbisdom Utrecht. Gelijk we zagen volgde Haarlem niet, dat aan de meer geestelijk-vormende Gezellenvereeniging de voorkeur gaf. Maar overigens ontwikkelde de Jonge Werkman zich overal snel. Alle jonge Katholieke arbeiders, zoowel in kantoren, winkels als fabrieken vinden er een plaats. De toelatingsleeftijden variëren in de bisdommen van 15—18 jaar. De Jonge Werkman wil opvoedend werken. Ze wil den jongen arbeider vormen tot een flinken, degelijken, door en door Katholieken man, karaktervast, die ook in het huwelijk leiding zal kunnen geven aan een Katholiek gezin. Daarnaast staat de vorming van jonge arbeiders op den voorgrond, die goede leden van de Katholieke vakorganisaties zullen zijn.

De Jonge Werkman is, evenals de andere standsorganisaties, zoowel massa- als kern-beweging. Er is een kern, die door de leiders gevormd wordt, het kader van „de Jonge Werkman”. Daartoe behooren de leiders, en de bestuursleden der afdeelingen. Maar deze kern tracht de geheele R.-K. massa te bereiken en lid te maken. In het „Leidersblad” worden de werkprogramma's ontwikkeld, terwijl slechts die leden mogen worden aangenomen, die de 14 lessen hebben gevolgd

die van toen ontwikkeld. Men stond in Nederland niet voor één bepaald feit, waarin een groot beginsel was neergelegd, zooals b.v. in Schotland. Ook waren er geen bekwame en gevierde leeraren en oudsten, die de schare voorgingen en leidden. Veeleer moet de toenmalige toestand vergeleken worden met een samengesteld ziektegeval. Geen arts durfde het aan. De crisis was geheel aan zich zelve overgelaten.”

II. Het begin en het beginsel. Wat de acte van Afscheiding betreft lezen we hier: „Of het verstandig was zulk een acte te tekenen en zich formeel af te scheiden van het Nederlandsch Hervormd Kerkgenootschap, is eene vraag, tot welke juiste beantwoording de tijd wellicht nog niet gekomen is. Zeker is, dat het beginsel, waarop de onttrekking aan de macht der onwettige kerkbesturen steunde, bijbelsch en Gereformeerd is. Ook in de 17e eeuw hebben de Gereformeerden in Holland zoo gehandeld, en afzonderlijke kerkelijke bijeenkomsten gehouden, tot aan den val van het remonstrantisme. De beweging ontstond niet uit berekening of een vast, te voren beraamd plan. En hoe veel onwaars en onheiligs er zich ook onder menigde, hoe verschillend ook in naven-omstandigheden de beweging was te Genderen, te Hattem, te Drogeham, te Almkerk, men had overal slechts één doel: handhaving der Gereformeerde leer; vrijmaking der Gereformeerde Kerk”.

III. De wijzen en de edelen. „Al wat aanzienlijk was door geboorte, geld of geestesgaven, keerde zich, met grooten weerzin, tegen de Afscheiding. En zij hebben in dien weerzin volhard, tot op dezen dag. Wel waren er nog enkelen, die sympathie betuigden voor de afgescheidenen, maar zij betreurden niettemin de afscheiding. Slechts een enkele gegradueerde voegde zich bij de afgescheidenen. Dat het kerkelijk leven der nu vrij geworden gemeente hierdoor een eigenaardigen plooi kreeg, is voor elk menschenkenner licht te begrijpen. De bittere bejegening, die de afgescheidenen in alle maatschappelijke betrekkingen te beurt vielen, de zware vervolgingen, die zij van eene liberalistische regeering en eene geliberaliseerde Kerk ondervonden, staalden hun moed, versterkten hun geloof, en spoorden hen hoe langs zoo meer aan tot ijver en getrouwheid in de zaak des Heeren; doch droegen er ook onwillekeurig veel toe bij om in uitersten te vervallen, en eene zekere hardheid, iets onoverwinnelijks in den vorm te weeg te brengen, dat ongetwijfeld veel nadeel aan de goede zaak gedaan heeft en nog doet. Vrees voor de vervolging, liefde tot de eer der menschen, klein-geestige berekening van de nadeelige gevolgen, voor zich of zijne kinderen, heeft er zeker wel veel verleid, om zich te onthouden van eene daad, die voor verstand en geweten, als plichtmatig somtijds duidelijk was. Een voornamere reden evenwel, waardoor het voor wijzen en edelen, die evenals de afgescheidenen tegen het beginsel van het liberalisme, het beginsel des geloofs stelden, niet goed scheen zich met de afgescheidenen te vereenigen, ligt in iets dat menschen niet kunnen uit den weg ruimen. Ook in dit opzicht heeft God zich in de geschiedenis geopenbaard. De groote godsdienstige beweging, die, in de eerste helft onzer eeuw, door heel Europa de harten aangreep, droeg niet alleen een nationaal karakter, maar zelfs een, ik mag wel zeggen, standseigenaardigheid. Onder de kleine burgerij en op het platteland waren het de „oude schrijvers”, die de harten voor het geloof en het

van den Voorvormingscursus. Deze lessen handelen over „de Jonge Werkman” met de volgende onderwerpen: Noodzakelijkheid, als school, als sociale dienst, haar doel, haar inrichting, bestuurs- en leiderstaak, beleefdheid, orde, tucht, het lekenapostolaat, de Eucharistische geest, hoe te beginnen en te vervolgen, en tenslotte de aannemingsplichtigheid.

Als de Diocesaan-directeur heeft geoordeeld dat het aspirant-lid met succes den cursus heeft gevolgd, mag hij de uniform dragen (o.a. bruine alpinemuts en metaalgroen shirt).

Wat nu de Katholieke Jonge Middenstandsvereeniging aangaat, deze vereeniging heeft voor de verschillende dioceses niet dezelfde betekenis.

In het bisdom Haarlem omvat ze alle jonge Middenstanders, zoowel de werknemers als de werkgevers. Maar Mgr. Jansen heeft in zijn manifest speciaal de Jonge Werkgevers naast de K. J. M. V. gesteld. In tegenstelling met de K. J. M. V., die in elk bisdom apart is geregeld, is de „Jonge Werkgever” een landelijke organisatie. Tenslotte is er een Jonge Boerenbond, die thans ruim 10 jaar heeft bestaan. Hierin worden, behalve dan in het diocesis Haarlem, alle jonge boeren en tuinders ondergebracht. Men organiseert voor hen landbouwcursussen, land- en tuinbouw-winterscholen, excursies, voordrachten en lezingen. Men houdt er een vakbibliotheek op na, neemt proeven op land- en tuinbouwkundig gebied, onderwijst de jonge menschen omtrent plantenziekten en veeteelt-veredeling, en voedt dus hen op tot flinke boeren en tuinders, die tevens gevormd worden tot „goede Katholieken”, die volwaardige leden der R.-K. Tuinders- en Boerenbond zullen

leven der vaderen weer in geestdrift deden ontgloeien. In de hogere kringen, en bij de aristocratie des verstands, vonden die oude lui geen zoo gunstig onthaal. Daar begreep men, van het begin af, dat de oplossing van de kerkelijke kwestie niet lag in den blooten terugkeer tot het oude. De mannen hadden niet tevergeefs taal, geschiedenis, uitlegkunde, rechten, enz. bestudeerd, en de vrouwen voedden haar geest met gemoedelijke geschriften, vaak van vreemden oorsprong, waardoor het gevoelsleven meer dan het leven des verstands werd gevoed, en de geest in eene methodistisch-chiliasische richting, naar het duizendjarige rijk en de wederkomst des Heeren werd heen gevoerd. Dit veroorzaakte noodwendig beperkte belangstelling in den tegenwoordigen staat der kerk. Alle kerken toch hebben eene menselijke zijde, en van niet één gemeente kan men zeggen, dat zij volmaakt is. Ziedaar het verschil in geestesrichting, dat op den gang der kerkelijke aangelegenheden van zoo grooten invloed geweest is. Bij de afgescheidenen vond men den krachtigen geest van de oude Gereformeerden. Forscheheid van uitdrukking, leerstellige bepaaldheid en afgerondheid der begrippen, consequente doorvoering van een beginsel, aan de wereld bekend gemaakt in ongcultiveerde vormen van prediking en eeredienst, door mannen vaak, die nooit academie of seminarie bezocht hadden, en dat alles gedrukt door de veroordeeling der publieke meening; voorwaar, het verschil in geestesrichting was en is te groot, om een vereenigd kerkelijk streven vooralsnog mogelijk te achten”.

IV. De afscheiding en de Christelijke Gereformeerde Kerk. „De naam: Christelijke Gereformeerde Kerk, is door de afgescheidenen gemeenschappelijk aangenomen op de synode van Middelburg Anno 1869. Al de Prov. Synoden hadden een voorstel om in een legale, d.i. wettelijke verhouding tot den Staat te komen, met een door allen gewild naam. De Docent Van Velzen adviseerde dat de Kerk zich zou bekend maken bij de Regeering als: de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland, en zie, de synode vereenigde zich met dit advies; de lang bestaan hebbende scheuring tusschen de gemeenten, die tot nu toe als Christelijke Afgescheidene Gemeenten bekend waren, en die zich vroeger gereformeerde gemeenten onder het kruis, laatstelijk alleen gereformeerde gemeenten genoemd hadden, werd geheeld; de Regeering maakte niet het minste bezwaar om dien naam te erkennen, en in het volgende jaar was de Christelijke Gereformeerde Kerk in eene legale verhouding tot den Staat, volgens de wet van 1863, en staat zij in dezelfde betrekking tot den Staat, als al de overige in het Rijk bestaande kerkgenootschappen.

Ook in deze geschiedenis is God. Jaren lang had men er naar gestaan om, zoo als men het noemde, als kerk erkend te worden door den Staat. Jaren lang was men gestuit op het woord: gereformeerd. De Regeering wilde met dien naam niet erkennen; de gemeenten wilden dien naam niet afstaan. Toen het s'Heeren tijd was, ging alles zonder slag of stoot. En op die Synode van Middelburg geloofde en zeide men: dit is van den Heere geschied, en het is wonderlijk in onze oogen! Het was God, die, door den dienst van den oudsten der leeraren aan de Theologische School, medestrijder en lijder met de jaren lang verdrukte, afgescheidene gemeenten, aan die gemeenten den naam teruggaf, die haar wezen uitdrukt, en voor de gansche natie de aanwijzing moet zijn, dat zij eene historische voortzetting is van de

zijn. Het is de bedoeling van den Aartsbischoep geweest, de vier standsorganisaties volkomen intact te laten. Ieder van hen moet persoonlijk het devies voeren: Apostel in gezin en stand.

Het is de apostolaatsgedachte, die de kerken met zich om moeten dragen.

Als jeugdige apostelen van Christus hebben alle kernleden den strijd te voeren voor de verbreiding der Roomsche beginselen en de kerkvoogd belooft een gemeenschappelijk program ter ontwikkeling van de apostolaatsgedachte, dat later zal worden gepubliceerd.

De vier standsorganisaties sluiten zich, wat hun afdelingen betreft, aan bij den Diocesaanbond.

Voor alle vereenigingen is in het Aartsbisdom een gemeenschappelijke Diocesaan-Directeur en een gemeenschappelijke permanente Commissie.

Nu hebben we nog één groote organisatie der knapen en jongelingen niet genoemd, te weten de Roomsche Verkeners.

Maar deze beweging, die ook al beweert zoowel voor ziel als lichaam te zorgen, door de geheele vorming van den jongen te beoogen, is ten eerste zoowel voor knapen als groteren en ten tweede een hulporganisatie van de andere vereenigingen, waarbij men dus tevens lid kan zijn van één der genoemde standsorganisaties. We hebben hier dus te doen met de gewone padvinderij in Roomsche sfeer gebracht.

In een volgend artikel vergelijken we de Roomsche en de Gereformeerde jeugdbeweging der jongelingen.

J. E. KOK.